

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De varijs Justitiæ & Gratiaë Rescriptis Ob-vel subreptitiè impetratis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

n. 39 & Corrado *Lib. 7. Prax. dispensat. cap. 5. n. 39.* vel potius neutrò hoc casu procedere, censeo cum Panormit. *n. 4. cit.* ita distinguente, *Aut impetrans expressa vera diacepsi literas (cum iisdem clausulis) habuisset? & tunc error non habet vitare: si, ut in propositis gratiæ literis, constat de corpore, sive re per gratiam concessa. Aut expressa vera diacepsi literas non habuisset? & tunc error habet vitare.*

46. Neque tertio ad Rescriptum vitandum sufficit suppressio cujuscunque veri, etiam quod habere potest rationem causæ finalis, sive talis, quò expressò Papa moveri posset ad non rescribendum; quia plura sunt, quæ si exprimerentur, ut *vg. scelerata vita impetrantis, ad non rescribendum moverent: & tamen eorum taciturnitas non vitiat rescriptum, ut pluribus DD. relatis advertunt Sanchez cit. disp. 21. n. 12. & 17. & Garcias p. 8. de Benef. cap. 3. n. 20. & p. 11. cap. 3. n. 121.*

47. Sed requiritur, ut narratio rei sit talis, quam, si falsa sit, non exprimi: & veritas talis, quam, si subfit, exprimi, Jura vel Consuetudo seu praxis & stylus Curiae Romanæ sic requirunt, ut rescriptum aliter valere aut firmum esse nolint. Ita cum Decio in *c. ad Aures 8. à n. 28. Covarruvias cit. n. 5. Menochius casu cit. n. 28. Gutierrez Q. Canon lib. 2. cap. 15. n. 38. & 51. Flaminus de Resignat. Lib. 10. q. 2. n. 14. & aliis relatis cit. Sanchez n. 13. & 16. Ratio de requisitis à Jure est; quia, cum Jus alicujus conditionis vel qualitatis expressionem exigit, eam exigere intelligitur pro forma, ut colligitur ex *c. Simon tu cit.* ubi rescriptum vitiat suppressio modici beneficii: quod aliunde, quam ex defectu formæ provenire non potest. Cum ergo forma ad unguem etiam in minimis observanda sit: & sicut quicum-*

que alius actus, sic etiam rescriptum sine ea validum firmumque esse non possit, ut arg. *l. Cum hi 8. §. 17. ff. de Transact. & l. Qui Romæ 122. §. 2. ff. de V. O. cum Baldo in c. Cum adeo 17. DD. n. 4. & aliis docet Suarez Lib. 5. de LL. cap. 32. n. 9. Vitiosum erit rescriptum, quò aliquid contra Jus exprimitur vel reticetur. De Consuetudine autem & stylo Curiae ratio est; quia Consuetudo pro lege suscipitur, *l. Sed & ea 35. ff. de LL. & stylus Curiae Jus facit, c. Quàm gravi 6. de Grimine falsi;* ideoque eadem ratio est requisitorum à Consuetudine & stylo Curiae, quæ est requisitorum à Jure.*

ARTICULUS IV.

De variis Justitiæ & Gratiae Rescriptis Ob. vel Subreptitiè impetratis.

SUMMARIUM.

48. Tale est rescriptum Justitiæ posterius sine mentione prioris, ab alio.
49. Vel ab eodem, in eadem causa impetratum:
50. Quò reticentur diæta,
51. Vel causa spoliationis à judice facta,
52. Aut impetrantis personam esse miserabilem, falso narratur.
53. Quò persona privilegium, formatum dans rescripto:
54. Super causa pendens lis ac processus
55. Lata sententia, Appellatio, resuscitata,
56. Laudum vel transactio reticetur,
57. Vel mandatur Inquisitio specialis, sine mentione diffamationis.
58. Vitiosum est rescriptum beneficiale, quò impetrantis inhabilitas,
- T 3
59. Bene-

59. Beneficium etiã tenue vel dignitas,
 60. Jus, quod habet ad beneficium,
 61. Et aliquando etiã, quò beneficium Manuale, clericalis pensio vel patrimonium reticetur:
 62. Quò supprimitur qualitas beneficii impetrati, si id curatum,
 63. Patronatum vel electivum,
 64. Unitum, vel situm sit in Ecclesia Cathedrali:
 65. Quò non exprimitur nomen Sancti Ecclesie inferioris,
 66. Et quadam alia beneficiorum qualitates:
 67. Aut exprimitur falsus beneficii valor,
 68. Eius annexa obligatio residendi reticetur.
 69. Ad Subreptionem excludendam exprimens est modus vacationis beneficii,
 70. Et aliquando persona, per cuius obitum vacat:
 71. Uti & jus ad beneficium,
 72. Colorata ejus possessio, quam alius habet,
 73. Et rescriptum super beneficio impetratum ab alio.
 74. Quæ omnia fere de solis rescriptis Apostolicis procedunt.

48. **U**T Regularis hæc & usus pene quotidiani doctrina luculentius pateat, illustrare eam juvat variorum rescriptorum, ex ob- vel subreptione vitiosorum, exemplis: & imprimis quidem Justitiæ. Sic enim primò vitiosum est hujusmodi rescriptum posterius, quò Titius causam, inter se & Cajum controversam, impetravit delegari iudicibus BB, si non faciat mentionem rescripti prius impetrati à Cajo, quò eadem causa delegata

fuit iudicibus AA. *c. Caterum 3.* ut adeo alterum illud rescriptum non obstet, quò minùs primò istò delegati iudices ad decisionem causæ procedere possint, Laiman *in c. cit. n. 1.* Ratio est; quia rescriptum impetrans Papæ exponere tenetur ea, quæ ipsum ad rescribendum vel non rescribendum aut aliter rescribendum movere possunt; ut, si tale aliquid non exponatur, rescriptum vitietur, *c. Ex literis 20.* Papa autem, si in causa ad se delata rescriptum præcessisse scivisset, alterum non facillè, aut non ita fuisset concessurus, Vivianus *in c. Caterum cit. pr. & ibi Gonzalez n. 6.* Nisi tamen prius rescriptum ex negligentia vel malitia in eo expressis iudicibus, cum potuisset, intra annum non fuisset præsentatum, *c. Plerumque 23. & l. Falso 2. C. de Divers. rescript.*

Secundò, casu, quò idem Titius super una eademque causa impetrat duo rescripta, illam delegantia iudicibus diversis, posterius subreptitium est, si in eo non fiat mentio prioris, validè impetrati. Imò, si post præsentationem prioris, eò delegato iudici jam factam, uti etiam posteriori cepit, prioris quoque commodò privatur, *c. Ex tenore 16.* Privatio tamen ista, cum pœnalis & malitiosò posterioris rescripti usu commissa fraudi imposita sit, ut ex ipso textu liquet, verisimiliùs non incurritur, si ex circumstantiis appareat vel probetur, secundum rescriptum bona fide & ad cautelam fuisse impetratum; quòd impetrans adverteret, primum ob defectum aliquem esse vitiosum, & per exceptionem posse elidi, eòve delegatum iudicem esse moriturum, aut ad remotas terras discessurum, ut *in c. cit.* cum Glossa *V. Commodò* notant Panormit. *n. 5. & 6.* Decius *n. 5.* & Laiman *n. 4.*

Tertiò, subreptitium est rescriptum, quò re-

quò reticentur dietæ, si reus ultra duas, *c. Nonnulli 28. pr.* & Jure novo ultra unâ dietam extra propriam suam diocësin ad iudicium trahatur, *c. Statutum 11. §. si verò in 6.* Cui Apostolicæ provisioni ansam præbuere fraudes hominum, causarum suarum delegationes Apostolicas malitiosè impetrantium ad iudices remotos; ut rei laboribus & expensis fatigati vel territi cedere liti vel importunitatem actoris redimere compellantur; huiusmodi enim injuriis ut obviaretur, reique in posterum obnoxii non essent, *cc. cit.* irritata sunt Justitiæ rescripta, quibus rei ultra duas, jmdò unam tantum dietam, non ò loco domicilii, sed à fine diocësis, in qua habitant, computandam, ad iudicium extrahuntur, cum gemina tamen exceptione. Una est, nisi ad iudicem à diocësis finibus remotiorem de consensu partium literæ sint impetratæ; cùm enim hæc dietarum restrictio in favorem rei introducta sit, iste huic favori suo poterit renuntiare, *c. Ad Apostolicam 16. de Regular. §. e. Si de terra 6. de Privileg.* Altera, nisi rescripto inserta sit clausula, *Non obstante Constituzione de duabus dietis*, Felin. in *c. Nonnulli cit. n. 2. ubi Laiman n. 2. Fagnan. à n. 12. & Gonzalez n. 7.*

§ 1. Quartò, subreptitium ac vitiosum est rescriptum, quò mandatur restitutio spoliati contra iudicem, à beneficio vg. removementem, si in illo non fiat mentio causæ spoliationis vg. excommunicacionis, *c. Dilectus 26.* Ratio est; quia contra iudicem judicialiter procedentem, super spoliacione & restitutione ante omnia faciendâ, literæ Apostolicæ in forma communi non conceduntur, & spoliatus non restituitur, priusquam an iudex partem spoliandò justè vel injustè processerit, constet; atque idcirco necesse est, ut in rescripti impetratione men-

tio fiat causæ spoliacionis, vg. à beneficio amotionis, Glossa in *c. cit. V. Viribus carere*, ubi Panormit. *n. 4. Felin. n. 1. & Laiman n. 4.* Secus esset, si iudex aliquem extrajudicialiter, non servato ordine Juris, & vg. non citatum spoliasset, vel notoria esset injustitia spoliacionis; cùm enim tali casu privati instar reputetur, *c. Dilectus cit.* decisio non obstante, spoliatus ante omnia restitueretur, *c. Conquerente 7. de Restitut. spoliat. & subsisteret rescriptum, causâ spoliacionis suppressâ, impetratum, Pirrhing ad hanc Rubr. n. 82.*

Quintò, si precator, ut impetret § 2. rescriptum, vi cuius suamrè & de plano debeat procedi, falsò suggerat, se esse personam miserabilem, *arg. l. Unic. C. de Mendic. valid.* Fagnanus in *c. Super literis cit. n. 27.* Ratio est; quia Papa, si impetrantis personam non esse miserabilem, scivisset, ut summarè & de plano procederetur, non rescripsisset, Laiman in *c. cit. n. 2.*

Sextò, si rescriptò non exprimitur § 3. conditio personæ privilegiatæ, contra quam illud est impetratum, saltem quando privilegium respicit exceptionem dilatoriam, & formam dat rescripto impetrando: ut si persona sit miserabilis vel scholaris, Innocent. in *c. Significantibus 38. de Offic. deleg.* Secus esset, si privilegium respiceret merita causæ; cùm enim istius merita in ipso litis progressu deduci valeant, ejusmodi privilegii in litteris impetrationis mentionem facere non est necesse, Rebuffus *Prax. benef. Tit. de Different. rescript. n. 22. & Menoch. de Arbitr. casu 202. n. 39.*

Septimò, subreptionis vitio laborat § 4. rescriptum, si in eo mentio non fiat litis ac processûs super re, super qua illud impetratum est, inter impetrantem & eum, qui ex rescripto conveniendus est, penden-

pendentis: imò per solam citationem aut expeditum istius decretum inchoata, Glossa in c. Super literis cit. V. Literas, ubi Felin. n. 12. Beroius n. 72. uti & iudicis, Ecclesiastici vel Secularis, Ordinarii vel Delegati, coram quo inchoata lis & processus pendet, Felin. l. cit. Panor. mit. in c. Prudentiam 21. §. Sexta de Offic. deleg. n. 9. & Menoch. casu cit. à n. 4.

55. Octavo, ex eadem Subreptione vitiosum est rescriptum, in quo reticetur, super re, super qua illud impetratum est, in causa jam conclusum, latam super ea sententiam, Glossa V. Literas cit. ab ista interpositam appellationem, c. Ex parte 12. hic & c. Bona 3. de Confirmat. utili, eamve in rem iudicatam transivisse, c. Exposuisti 11. de Arbitris, cum; quòd ejusmodi causæ statu non expresso rescripta calumniosè ad lites protelandas impetrata credantur: tum verò; quòd, cum res iudicata pro veritate habeatur, l. Res iudicata 207. ff. de R. I. eam rescriptò subvertere velle Princeps, si inserta clausula non exprimat, non præsumatur, cit. Felinus n. 12. & 14. Beroius n. 72. & latè Menoch. à n. 40.

56. Nonò, simili modo, si causa laudò sive arbitri compromissarii pronuntiatione, vel transactione terminata jam sit, & partium altera litem inchoatura impetret rescriptum, ad excludendum subreptionis vitium necesse est, ut in impetrationis literis laudi vel transactionis mentio fiat, Glossa cit. & in c. Ex multiplici 3. V. Intentionis de Decimis & cit. Menoch. à n. 55. Ratio eadem est; quòd Papa causam vel litem, laudò vel transactione legitima definitam, rescriptò recusare velle non præsumatur, nisi addita clausula, Non obstante laudò vel transactione, l. Causas 16. C. de Transact. ubi Bruneman, n. 4.

Decimò, ob subreptionem vitiosum est rescriptum Papæ vel alterius Principis, non motu proprio, sed ad instantiam sive postulationem partis, inquisitionem specialem super certis criminibus contra aliquem, nulla præcedentis diffamationis vel huic æquivalentium indiciorum mentione factâ, committentis, ut ex c. Inquisitionis 21. §. Tertia, c. Qualiter 24. de Accusat. & c. Si is, cui 2. eadem Rubr. in. 6. cum Glossa in c. cit. V. Fuerit desumunt Menoch. de Arbitr. Lib. 1. q. 78. n. 4. & Farinac. Prax. Criminal. q. 9. n. 1. & 10.

Gratiæ quoque, & Beneficialiæ præsertim rescriptorum, ex ob-vel subreptione vitiosorum, exempla permulta referuntur à Felino in c. In nostra 32. à n. 9. Selva de Benefic. p. 3. q. 11. & cit. Menoch. casu 201. à n. 32. ferèque concernunt vel ipsam personam impetrantis: vel qualitatem beneficii: vel modum vacationis: vel Jus, quod in aut ad beneficium alius habet.

Quoad personam impetrantis expressimenda in Supplicationis literis est imprimis ejus habitus & idoneitas, vel potius defectus, illum beneficii sine dispensatione obtinendi reddentes incapax, ut sunt Clericatus, Ordinis, legitimorum natalium, ætatis ad beneficium requisitæ defectus, & irregularitates aliæ undecunque provenientes, ac censuræ, si qua est irretitus, c. Cum adeo 17. c. Si eo tempore 9. in 6. c. Ex literis 6. de Transact. c. fin. de Cleric. excom. ministr. c. fin. de Filijs presb. in 6. cit. Selva q. 11. n. 154. Menoch. n. 34. & Azor p. 2. Institut. Lib. 6. cap. 33. q. 10. §. Unde. Ratio est; quia Papa Jus relaxare, si non exprimat, non præsumitur; cum verisimile non sit, Principè, cujus est Jura tueri, ea tot vigiliis excogitata & inventa unò rescriptò subvertere velle, c. Ecclesia 57. de Elect.

59. Deinde exprimendum est beneficium etiam unicum ante obtentum, *c. Cum adeo cit. Et. Postulasti* 27. licet id tenue & ad congruam sustentationem insufficiente sit, *c. Si proponente* 42. junctâ Glossâ *V. Minus competens hic c. Non potest* 21. *pr. Et. Si motu* 23. *de Prabend. in 6. Quin*, Si beneficium, quod obtinetur, Dignitas sit vel personatus, id quoque, ne gratia subreptitia evadat, exprimendum est, *c. Ad aures* 8. non solum, si pro minoribus, sed & si pro majoribus Papæ supplicetur, ut cum Innocentio *in c. cit. pr. & Panormit. n. 2.* ad verba *Super minoribus* subaudientibus dictionem *maximè*, notat Pirrhing *ad Rubr. cit. n. 6.* Ratio est; quia Papa de beneficio ei, qui aliquod jam obtinet, providere, si non exprimat, non intendit, *c. Postulasti cit. in fine*, atque idcirco de Curia Apostolicâ Stylo prius obtenti mentio sic exigitur, ut aliter gratiam valere nolit, *c. Si motu cit. in fine*. Atque hæc procedunt, etiam si supplicans beneficium, quod obtinet, per renuntiationem se dimisurum promississet: imò &, si id jam dimississet, sed renuntiatio necdum admissa esset à superiore, *citt. Felin. n. 19. Et 31. Selua n. 100. & Menoch. n. 47.* quia ante renuntiationis admissionem beneficii titulus, possessione duntaxat amissâ, retinetur.

Excipiunt tamen DD. & antè obtenti beneficii mentionem ad subreptionis vitium excludendum exigunt: Nisi primò super beneficio obtenta gratia Apostolica *Motu proprio* emanet; quia motus iste, cum ex mera Principis liberalitate procedat, ex veritatis aliâ exprimendæ reticentia proveniens subreptionis vitium tollit, *c. Si motu cit. Clement. Si Romanus 4. de Prabend. Glossa V. validam & Franc. in c. Si motu cit. n. 1.* Secundò, nisi beneficium à Papa impetrans alterius, sibi absentis ab Episcopo

collati, probabile ignorantiam habuisset; cum nulla istius facta mentione impetrata gratia Apostolica jure subsistat, ex Constitutione Bonifacii VIII. *c. Gratia* 7. *in 6.* quòd ante beneficii, sibi absentis & ignorantis ab Ordinario collati, acceptatione nihil penitus juris absoluti in illo habeat, sed solummodo consentiendò & acceptandò jus in eo ipse possit acquirere, & ante ipsius voluntatis declarationem beneficium alteri nequeat conferri, *c. Si tibi absentis* 17. *de Prabend. in 6. citt. Selua q. 12. n. 89. Menoch. n. 52. & Laiman in c. Gratia cit. n. 1.* Hoc tamen casu, si utrumque beneficium secundum sacros canones obtineri & retineri simul non possit, eò, quòd impetrans maluerit, retentò, alterù dimittere tenetur, *c. cit. in fine.*

Demum jus ad beneficium competens v.g. ex electione, præsentatione, gratia Expectativa, *c. In nostra cit. & beneficium*, quò supplicans injustè spoliatus est, aut quod per vim occupatum ipse de facto retinet, *arg. c. Eum qui 18. de Prabend. in 6. citt. Felin. n. 7. Et 10. Selua q. 11. n. 4. Et 5. & Menoch. n. 44. Et 45.* Ratio prioris partis est; quòd per spoliationem amissi beneficii retineatur titulus, solâq; possessio sit amissa: posterioris verò; quòd beneficium absolutè, licet injustè, habeat: & laboret vitio intrusionis, à quo absolvendus est, ut beneficii legitime obtinendi sit capax, Laiman *in c. Postulasti cit. n. 4.*

Dubium est de expressione beneficii Manualis & pensionis Clericalis: Et illius quidem sive Manualis beneficii mentionem necessariam, cum *citt. Menochio n. 46.* asserit Palao *Tract. 13. disp. 2. p. 31. §. 4. n. 3.* ductus generalitate *c. Si proponente cit.* cujusvis, etiam minus competentis beneficii mentionem, sine ulia inter perpetuum & temporale distinctione vel exceptione, exposcentis. Sed, ut

U

Sed, ut hoc de manuali in titulum collato verum, trahendum tamen non est ad manuale, Vicariæ temporalis instar in titulum non solitum concedi; talis enim retentiâ beneficalem gratiam Subreptitiam evadere, meritò negant *citt.* Felinus *n.* 18. & Selua *n.* 19.

¶ 1. Pensionis quoque mentionem necessariam cum Beroio *in c. Super litteris* 20. *n.* 72. vult *citt.* Menoch. *n.* 51. Sed locus, imò opus est distinctione inter rescripta sive literas beneficiales Justitiæ & Gratiæ, *n.* 5. declarata: & in supplicatione quidem pro ejusmodi rescripto Gratiæ pensionis clericalis, uti & præstimonii, si in beneficii titulum data non sint, sed stipendii duntaxat ad vitam honestè ducendam, ut pensio laico assignata, habeant rationem, eorum mentionem ad excludendum subreptionis vitium non exigi; Si verò pro ejusmodi rescripto Justitiæ sive in forma pauperum obtinendo Papæ supplicatur, obtentæ ejusmodi pensionis & præstimonii mentionem necessariò faciendam, secus literas subreptitias fore, & aliorum Justitiæ rescriptorum instar ops exceptionis infirmari posse, notant Laiman *in c. cit.* *n.* 2. & Pirrhing *ad hanc Rubr.* *n.* 72. Si tales literæ non contra Episcopum, à quo clericus sine beneficio & patrimonio est ordinatus, ad obligationis tali ordinatione contractæ impletionem ab eo obtinendam expedirentur: sed iis simpliciter mandaretur, ut clerico tanquam pauperi providetur, tanquam merè gratiosæ aliorum Gratiæ rescriptorum Jure regularentur.

Eidem distinctioni locus est in patrimonio ad congruam sustentationem sufficiente; quantumvis enim DD. non pauci, ejus in literis supplicationis pro beneficio mentionem faciendam, velint saltem, si impetrans ad ejus titulum ordinatus sit, magis tamen arridet Opinio

aliorum distinguentium inter literas; cum, si hæc sint Gratiæ, patrimonii retentiâ Subreptionis vitium non inducat; quòd hæc merè liberaliter à Papa concedantur. Si verò sint Justitiæ à Papa concessæ *in forma pauperum*, ad excludendam subreptionem patrimonii mentio desideretur; cum enim hujusmodi literarum fundamentum & causa finalis sit paupertas clerici non habentis congruam sustentationem, subsistente patrimonio ad hanc sufficiente, in paupertate fundatam concessionem ex defectu consensus corrumpere, est necesse, *arg. c. Postulasti* *citt.* ubi Panormit. *n.* 3. Azor *citt.* *cap.* 33. *q.* 8. Laiman & Pirrhing *l. cit.*

Quoad qualitatem beneficii, pro quo Papæ supplicatur, ut gratia subreptitia non sit, exprimentum est Primò, quòd id sit curatum, *e. Cum in illis* 16. *pr. de Prabend. in 6.* quia sub communis nomine beneficii in mandatis Apostolicis de providendo tanquam ambitiosis curatum non venit, Glossa *init. in c. cit.* & *ibi* Anchoran. *pr.* Atque istius qualitatis expressio necessaria est, quantumvis animarum cura ex statuto vel Consuetudine exerceri per Vicarium possit, propter *c. cit.* indistinctè loquentis generalitatem: licet gratia Apostolica motu proprio emanarit; quia motus iste non firmat gratiam, quam facere Papa non intendit, *citt.* Selua *q.* 11. *n.* 12. & Menoch. *n.* 64. Casu tamen, quò beneficium curatum accessorie annexum esset Prælaturæ vel dignitati, istius duntaxat, non etiam annexæ ei curæ mentio necessaria foret; quòd cura, quæ venit accessorie, non sit in consideratione, sed attendatur sola natura & qualitas principalis, cui curatum subijcitur, *c. Super eo* 6. *de Prabend. in 6. ubi* Anchoran. *not.* 3. Francus *n.* 3. Laiman *n.* 2. & Pirrhing *ad hanc Rubr.* *n.* 133. *in fine.*

Sequitur

63. Secundo, quod si patronatum, præsertim juris patronatus laicalis, aut electivum, Felinus in c. In nostra cit. n. 29. V. 31. & n. 39. cit. Selua n. 29. & 70. & Menoch. n. 71. & 84. Ratio est; quia electorum & patronorum, saltem laicorum, juri derogare Papa, si non exprimat, non præsumitur, etiam si gratiam motu proprio concedat; cum iste gratiam Apostolicam non firmet in præjudicium ac detrimentum juris tertio quæsiti, Franc. inc. Si motu cit. n. 6. Azor cit. cap. 33. q. 11. & Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 21. n. 50.

64. Tertio, quod beneficium sit unitum; quantumvis enim in impetrationis literis mentio principalis duntaxat sive ejus, cui alterum unitum & accessorie annexum est, facienda sit, quando pro eo supplicatur; quod accessorie unitum beneficii nomen perdat, & cum principali impetrato veniat, quod accessorie unitum est, arg. l. Cum principalis 178. ff. de R. l. Casu tamen, quo non pro ipso principali, sed pro unito duntaxat Papæ supplicatur, ad excludendum subreptionis vitium beneficii unio est exprimenda: ut super eo gratia Apostolica etiam cum clausula motus proprii, sed sine unionis mentione, concessa irrita sit, cit. Felin n. 23. Vers. 27. Selua n. 75. & Menoch. à n. 91. Ratio est; quia Papa, si non exprimat, verisimiliter præjudicare non intendit juri alteri quæsito per unionem, istiusque jura dissolvere, arg. c. Quamvis 4. & c. Si propter 10. in 6. Quin etiam, si beneficium alteri non accessorie, sed æque principaliter unitum sit, unionis mentione non facta, obtenta gratia Apostolica subreptitia & irrita est, nisi literis inserta sit clausula Cum annexis & pertinentiis, cit. Selua n. 76. & Menoch. n. 133. ex eadem ratione.

Quarto, quod beneficium sit Ec-

clesiæ Cathedralis; licet enim nomine Ecclesiarum civitatis vel diocesis etiam veniat Cathedralis, gratia tamen, quæ Papa alicui provideri mandat de beneficio in aliqua Ecclesiarum civitatis vel diocesis, ad inferiorum duntaxat, non Cathedralis quoque Ecclesiæ canonicatus & beneficia se extendit; quod hanc ob specialem ejus honorem, generali Ecclesiæ nomine in ambitiosis & odiosis, ut hujusmodi mandata sunt, comprehendere nolit, c. Quamvis cit. V. Quamquam. Secus est, si ex rescripto providendum sit alicui de beneficio alicujus provinciæ vg. Moguntinæ aut Salisburgensis; cum tali mandato Apostolico Cathedralis quoque, imò & Metropolitanæ Ecclesiæ canonicatus comprehendantur, c. cit. V. Secus, ubi ratio ea redditur; quod uberiori hoc casu, quam alio impetranti gratiam facere Papa videatur; cujus Rationem, Si ad l. Non omnium 20. ff. de LL. recursus displiceat, ægrè quis red-det ulteriorem, Joan. Monach. in c. cit. n. 6. ubi Laiman n. 4. & Pirrhing. l. c. n. 248. hac in re Stylum Curie præcipue attendendum monentes, & Selva q. cit. n. 117. à V. Quamquam cit. dispositione n. 21. excipiens beneficia, quæ sunt in circuitu Ecclesiæ Cathedralis, & in hoc etiam existentia beneficia minoræ, ut Vicariæ & similia sunt.

Si beneficium sit Ecclesiæ Cathedralis inferioris, exprimendum de Stylo Curie est nomen Sancti Ecclesiæ illius, cit. Felin. n. 40. Selua 119. & Menoch. n. 134. nisi Ecclesia sit in loco insigni, in eoque pro matrice & cæteris omnibus majore habeatur; talis enim, perinde ut Cathedralis Ecclesiæ Sancti reticentiâ gratiæ literas non vitari, iidem notant.

Quinto, si beneficium Regulare, pro eoque clericus Secularis: & vicissim, si pro Seculari beneficio Regularis clericus sup-

cus supplicet, ea beneficii qualitas exprimenda: secus gratia, etiam cum clausula *Motus proprius* concessa, irrita est, propter inhabilitatem personæ ejus, pro quo supplicat, beneficii de jure incapacis, c. *Cum de beneficio* §. de *Præbend. in 6.* quam inhabilitatem motus proprius non tollit, nec dispensatione inducit, Glossa in c. *Si motu cit. V. Ob hoc*, ubi Joan. Andr. n. 1. Franc. n. 5. & Sanchez disp. 21. cit. n. 94.

66.

Simili modo si literis Apostolicis tanquam beneficium impetretur hospitale, quod beneficio accessoriè annexum non est, & laicis conferri potest, hospitalitatis qualitatibus mentionem non faciens gratia, etiam concessa *Motu proprio*, subreptitia est, *Clement. Per literas* 2. junctâ Glossâ *V. Provisione de Præbend. cit. Felin. n. 21.* & Selua n. 26. quod clerico facta gratia beneficialis ex rescribentis intentione exaudienda sit de beneficio, solito concedi clericis & à laico non administrari.

Sextò, si beneficium sit Monoculare, sive ad Episcopi sive Ordinarii collationem in Ecclesia unicam pertineat, literæ Apostolicæ super eo tali qualitate *motu proprio* concessæ irritæ sunt ex defectu consensûs Papæ, qui Episcopum collatione, quam in Ecclesia sive solus sive cum aliis unicam habet, privare, si non exprimat, velle non præsumitur, Glossa in *Clement. 1. V. Incerta de Præbend. cit. Felinus n. 23.* & Menoch. à n. 95.

Septimò, si beneficium ex appositione manus Papæ, ad effectum collationis factâ, affectum sit; nam & hujus qualitatibus mentionem ad excludendum subreptionis vitium necessariam, cum *cit. Menoch. n. 128. volunt cit. Azor cap. 32. q. 6. & Palao §. 4. n. 24.* quod affectio vim habeat reservationis: cujus, si notoria non sit, mentio ad gratiæ valorem necessaria est, per tradita à *cit. Felino n. 15. Coroll. 5. ad finem.*

Octavò, si Ecclesiæ statutum, Juri communi non contrarium, & juratum vel Sedis Apostolicæ autoritate confirmatum obstat beneficii impetrationi, ejus mentio in literis facienda: secus gratia tanquam Subreptitia effectum non consequetur: nisi clausula derogatoria, *Non obstante Ecclesiæ statuto* apposta sit, *cit. Menoch. n. 136. & Palao n. 28.*

Nonò exprimendus in literis est valor beneficii: ut, si in impetratione reticetur vel, notabiliter augendo minuendove, falsus valor exprimat, gratia subreptitia sit: non quidem ex dispositione Juris communis, sed ex Stylo Curie & Cancellariæ Regula de Exprimendo valore: nisi illa emanarit motu proprio; isto enim ex veri valoris reticentia provenientem subreptionem tolli, communis sensus est DD. quorum multi cum *cit. Menochio n. 33.* aliter sentiunt de expressione valoris falsi; quod istius expressione ad concedendam gratiam Papa motus videatur. Verùm, quia valor neque beneficio intrinseca qualitas est, neque causa Papam movens ad gratiam concedendam, sed solummodo facilitiorem vel difficiliorem ejus concessionem inducit, sicut ex veri valoris reticentia, sic ex falsi expressione provenientè ob- vel subreptione *motu proprio* tolli, cum *Panormit. inc. Quia circa 6. de Consang. n. 7. & Alex. de Nevo ibidem n. 8. verisimilius censent cit. Sanchez n. 52. & Palao n. 17.*

Dubium est de reticentia residentie, quam beneficium exposcit: cujus expressio, an ad valorem gratiæ necessaria sit, dubitandi ratio minimè levis est; quod residentiam de jure omnia beneficia requirant, c. *Conquerente 6. de Cleric. non resid. & c. Ad hac 13. de Præbend.* qualitas autem, quæ beneficio, ipso jure inest, in rescripto & impetrationis literis exprimenda necessariò non sit; quod *Pa-*
pa, qui

pa, qui omnia jura in scrinio pectoris sui habere censetur, *c. 1. de Constitut in 6.* cognita jam sit. Sed esto, de jure hoc ita sit. generali tamen Ecclesiarum consuetudine ei derogatum est, & beneficia simplicia personaliter residendi obligationem annexam non habent; ut beneficium, si cura & residentia ei annexa literis non exprimitur, neque esse curatum, neque residentiam exposcere intelligatur. Quare, sicut cura, sic & residentia ei annexa, tanquam qualitatis beneficio intrinseca, mentio in literis facienda: secus gratia etiam cum clausula *motus proprii* concessa irrita est; cum quoties qualitas beneficio intrinseca, quae de jure vel Consuetudine omnibus beneficiis necessario inest, reticetur, gratia etiam *motu proprio* concessa non subsistat, ut cum Panormit. *in c. Ad aures cit. n. 3.* & aliis docent *citt. Sanchez n. 51.* & Palao *n. 14.*

69. Quoad modum vacationis exprimendum in literis imprimis est, an per obitum, resignationem, affectuionem beneficii incompatibilis, contractum matrimonii, professionem Religiosam &c. beneficii vacatio sit inducta; ut vigore mandati Apostolici de conferendo alicui beneficio vacante per obitum conferri nequeat vacans per resignationem: & si beneficium vacet per contractum matrimonii vel à sede Apostolica approbatæ Religionis professionem, gratia de illo conferendo irrita sit, si eâ narretur, id vacasse per incompatibilis beneficii affectuionem, *c. Susceptum 6. in 6.* Ratio est; quia obitus, cessio seu resignatio, incompatibilis affectuio &c. sunt vacationis modi seu species diversæ; ut, quod de uno modo seu specie asseritur, perperam ad alterum trahatur; cum illatio non rectè fiat à diversis, *l. Inter stipulantem 87. §. 5. ibi Sed hac dissimilia sunt, ff. de V.O.l. Naturaliter 12. §. 1. ff. de Acquir.*

possess. &c. Atque hoc etiam procedit, si gratia emanarit *motu proprio*; cum, quia iste, licet subreptionis tollat vitium, gratiam tamen non ampliet, ut porrigatur ultra id, quod verbis est expressum, *Glossa in Clement. Per literas cit. V. Directas*: tum verò; quia nulla gratia vel dispositio extenditur ultra concedentis mentem seu intentionem, quæ verbis secundum communem acceptionem intellectus declaratur, *l. Labeo 7. §. 2. V. Idem Tubero ff. de Suppell. Leg. & l. Non figura 38. ff. de O. & A.* Nisi tamen de intentione mandantis aliud appareat expressè, ut dicitur *c. Susceptum cit.* quia, cum hæc explorata est, verborum ratio non habetur, *l. Non aliter 67. ff. de Legat. 3.* Unde etiam, si Apostolicis literis expressò vacationis modò *vg.* per obitum adjiciatur clausula, *Seu quovis alio modo vacaverit*, literæ effectum consequuntur, quantumvis beneficium vacasset per cessionem, matrimonii contractum, vel professionem, *Glossa in c. cit. V. Expressè, citt. Felinus n. 83. fall. 4. & Menoch. n. 107.*

70. Deinde etiam persona, per cujus obitum beneficium vacat, exprimenda est, quando ratione ipsius inducitur beneficii reservatio, sicut contingit, si persona sit familiaris Papæ vel Cardinalis; quòd Papa de beneficio provisorius non credatur, nisi cognita reservatione. *citt. Felinus n. 20. Selua n. 20. & Menoch. n. 110.* Extra hunc casum, etiam cum pro canonicatus vel præbendæ impetratione Papæ supplicatur, persona exprimi de Curia stylo solet: eaque non expressà gratiam subreptitiâ fore, vult *Menoch n. 135.* Verisimilius tamè, errore in decedentis nomine commissio illam vitari, negat *citt. Palao n. 23.* quòd ejusmodi nominis expressio neque ad gratiæ substantiâ neq; ad faciliore impetratione pertinere videatur.

U 3

Demum

Demum, nullò vacationis modò expressò, omnem vacandi modum intelligi & gratiam subsistere, idem censet cum Menochio *n. 100.* præterquam, si impetretur rescriptum gratiæ *Si neutri*, vel pro confirmatione obtinenda præsentetur decretum electionis; his enim casibus modum necessariò exprimendum uterque docet.

71. Quoad jus alteri competens, ad excludendam subreptionem, exprimendum in literis est jus alteri competens ex collatione ipsi absenti & ignoranti facta, ex nominatione, electionis acceptatione, vel præsentatione, *citr. Felinus n. 5. & Menochius n. 138. & 149.* quòd Papa jus alteri competens tollere eive derogare velle non credatur, nisi exprimat, adjectâ clausulâ, *Non obstante collatione, electione, præsentatione alteri factâ:* quam etiam clausulam in dubio de ea, quæ jure invalida est, accipiendam monet *citr. Palao n. 23.* Hinc certè rescripta, quæ à Papa aliòve Principe emanant, tacitè semper continent clausulam, *Salvo jure alterius*, itaque exaudienda sunt, ut jus tertii salvum & illasum conservent, *c. Super eo 14. junctâ Glossa V. Intentionis de Offic. deleg. & l. Prætor ait 2. §. 16. ff. Nequid in loco publ. Gaill. Lib. 2. observat. 58. n. 4.*

Præterea exprimenda est possessio 72. colorata, in qua, à legitimo collatore accepta & non notoriè irrita, alius est, *c. Cum nostris 6. de Concess. præb.* Imò & sola beneficii detentio per aliquod tempus retenta: secus rescriptum subreptitium & irritum est, *citr. Felin. n. 32. & 33. Selua n. 33. & 35. & Menoch. n. 139. & 147.* Nisi intertam habeat clausulam *Vocatis vocandis* vel *Amoto quolibet illicito detentore*; quia rescriptò tali clausula munitò coloratam possessionem & detentionem, si quæ est, examinandam supponitur; cum executioni

mandari nequeat: nisi possessor vel detentor citetur, & de ipsius jure cognoscatur, *citr. Menoch. n. 141. & Palao n. 30.*

Denique mentio facienda est rescripti primi, super beneficio ab alio impetrati: sicut & litis seu processus super illo pendentis, & secutæ ad beneficium receptionis *citr. Felin. in c. Caterum 3. an. 3. & Menoch. n. 148.*

Illud tamen cum Felino *in c. Inno. 7. fra cit. n. 25. Coroll. 25. citr. Selua q. 12. n. 56. & Menoch. n. 153.* notandum est, hætenus de beneficii Ob- & Subreptitiè impetratis traditorum pleraque locum tantum habere in rescriptis seu literis beneficialibus à Papa ejusve Legato impetratis. Cum verò à locorum Ordinariis impetrantur, hoc ipsò; quòd istis notæ esse præsumantur qualitates beneficiorum & clericorum ea petentium, non ita necessarium esse, qualitates relatas omnes explicari.

ARTICULUS. V. De Ob- & Subreptione Rescriptorum, commissa dolò & errore impetrantis, SUMMARIUM.

75. Ob- & Subreptio diversimodè committitur.
76. Distinctio notabilis inter eam dolò.
77. Et errore commissam.
78. Quæ exemplò declaratur:
79. Et locum etiam habet in rescriptis Gratia,
80. Quando ea impetrantur veritatis reticentiâ dolosâ:
81. Imò & non dolosâ, si veritate cognita Papa non rescripisset:
82. Si nihilominus rescripisset, veritatis reticentiâ non dolosâ Gratia literas vitari, aliqui negant.
83. Veri-